

Prof. dr. JOSIP BUTURAC (1905 – 1993)

Uobičajeno je da se piše i govori o historiografima te da se ocjenjuje njihov život i djelo; uobičajeno je da se u red povjesnika ubraja i stanovit broj stvaralaca koji po svome osnovnom habitusu i nisu povjesničari iako su svojim djelom ugrađeni upravo u temelje historiografije. Ti su povjesničari arhivisti. Među takvim istaknutim arhivistima i povjesničarima koji su postali znanstvenici svojim se djelom uvrstio i Josip Buturac.

Josip Buturac je rođen 14. studenoga 1905. u Grabarju kod Požege. Maturirao je (1925) u Nadbiskupskoj gimnaziji u Zagrebu, gdje je završio i studij teologije, a potom je studirao i na Povijesnom fakultetu Papinskoga sveučilišta u Rimu; 1936 – 39. na Filozofskom fakultetu je slušao povijest i etnologiju. God. 1944. je doktorirao s tezom: "Katolička crkva u Slavoniji za turskoga vladanja" te se na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu habitirao i do 1958. god. postao izvanredni profesor. U međuvremenu je radio kao kateheta, župnik, prefekt u Dječaćkom sveučilištu i gimnazijski vjeroučitelj. 1939 – 41. je arhivist u Nadbiskupskom arhivu i ordinarijatu, a dalje, do umirovljenja 1966. g. u Državnom arhivu odnosno Arhivu Hrvatske, i to, uglavnom, u oblasti starijih kaptolskih arhivalija. Na fakultetu je predavao crkvenu povijest, arhivistiku i ostale pomoćne povijesne znanosti.

Buturčevo djelo može se podijeliti u četiri cjeline, usko međusobno povezane. Prva je ona koja govori o njegovu pastoralnom radu, a objavio je i niz članaka iz tog područja. Druga je cjelina ona koja govori o njegovu pedagoško-prosvjetnom radu; kao sveučilišni profesor bio je i mentor deseterici doktoranata. Treća oblast njegova života je aktivni doprinos hrvatskoj historiografiji; naime, J. Buturac je objavio oko 600 članaka, među njima i nekoliko desetaka knjiga – znanstvenoga, stručnog i popularnoga sadržaja (prvi je tekst objavio 1919, a zadnji 1993. godine). Zalazio je u povijesnu, crkveno-povijesnu, topografsku, onomastičku, demografsku i drugu oblast prošlosti hrvatskoga naroda, a ima i niz objavljenih radova iz oblasti arhivistike i drugih pomoćno-povijesnih znanosti. Tako je dao i niz knjiga i radova o raznim hrvatskim krajevima i naseljima – o Ruševu, o sisačkom kraju, o Bjelovaru, o Kutini, o Gornjoj Rijeci, o Požegi, o Božjakovini-Breckovljanima, o Mariji Bistrici, o Donjoj i Gornjoj Stubici itd. Neke knjige i članci su i šire cjeline – naprimjer, o Katoličkoj crkvi; o temeljima katoličke religije i povijesti Crkve, o katoličkoj dogmatici i povijesti Crkve itd. Posebno treba istaknuti djela – dvije knjige koje je objavio 1944. god. u suradnji s dr. Krunoslavom Draganovićem i 1973. god. s dr. Antunom Ivandijom, jer su to prve "znanstveno koncipirane, sustavno pisane i najširem čitateljstvu prihvatljive crkvene i religiozne povijesti Hrvata" (F. Šanjek). Četvrta cjelina Buturčeva djela je arhivska oblast. On je profesionalni arhivist, ali i odgojitelj niza arhivista u doba poslije 1945. god. kada se hrvatska arhivska služba naglo širi i plodno razvija. Tako je 1959. god. objavio i

znamenito djelo: "Arhivska čitanka", prvo takve vrsti u nas; isto, objavio je i niz djela iz povijesti institucija, latinske paleografije, diplomatike, povijesti pisanoga dokumenta itd. Pod vodstvom prof. dr. Matasovića, a potom dr. Bernarda Stullia bitno je utjecao na uspješan razvoj arhivske službe u Hrvatskoj sve do umirovljenja 60-ih godina, npr., posebno utječući na stvaranje mreže arhivskih i središnjega hrvatskog arhiva, na njihovo prostorno širenje i sadržajno obogaćivanje, na stvaranje suvremenoga hrvatskog arhivskog zakonodavstva i terminologije, itd.

O životu i djelu Josipa Buturca pisali su, npr., Jaroslav Šidak, Petar Grgec, Krunoslav Dragnović, Ivan Esih, Juraj Kolarić, Stjepan Bačić, Franjo Šanjek i drugi. Sadržaji njihovih ocjena, prikaza i osvrtâ potvrđuju i naše saznanje: kao svećenik, kao stručnjak-arhivist i kao znanstvenik-povjesničar Josip Buturac imao je širok raspon stručnog i znanstvenog zanimanja te je ostavio čvrst, veoma vrijedan trag iza sebe.

Petar Strčić

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA XLVI (1)

1993.

IZDAVAČ: Društvo za hrvatsku povjesnicu

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb

Ivan KAMPUŠ, Zagreb

Tomislav RAUKAR, Zagreb

Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ivan KAMPUŠ

TAJNIK REDAKCIJE

Ivica PRLENDER

LEKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Zagreb, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet

Ul. Đure Salaja 3

Narudžbe šalžite na navedenu adresu

Cijena ovog broja iznosi 60 kuna

Izdanje časopisa sufinancira

Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske

Slog i prijelom na kompjutoru: DENONA, Pergošićeva 8 – Zagreb

Tisak: KRATIS, Vrapčanska 15 – Zagreb, svibanj 1994.